

WEST-VLAANDEREN G/HEEFT ENERGIE

QUO VADIS, HOMO POLITICUS?

OOSTENDE, DE GROTE POST, 23.10.2025

DEMOCRATISCH VERKOZEN 'ELITE'

- alvast vaak naar verkiezingen (energievreters)
- Plato, *Politeia*: 'filosoof-koningen', via opleiding
- 'onze gelijken', via verkiezing
- verkiezingen sacraal moment, 'consecratie'
verantwoording/mandatering
nemen/geven energie
- om de 5 of 6 jaar, maar preoccupatie met verkiezingen
(*'electoralisme'*, continue kieskoorts)

FEEST VAN DE DEMOCRATIE

2024: The Ultimate Election Year Around the World

National elections are scheduled or expected in at least 64 countries, as well as the European Union, which all together represent almost half the global population.

2024: EEN BIJZONDER VERKIEZINGSJAAR

- **hét verkiezingsjaar**, wereldwijd meer kiezers dan ooit in de geschiedenis naar de stembus gaan: 50% van de wereldbevolking.
- maar 1 op 3 leeft in een land waar de **democratie verzwakt**
- sinds 2009 is het aandeel van de wereldbevolking dat leeft in landen die richting autocratie afglijden groter dan het aantal dat democratisering doormaakt
- in België nog nooit zo veel verkiezingen samen in één jaar
- nog nooit zoveel tijd (5 jaar) tussen 2 verkiezingen
 - 608.000 *first voters* (VP, K) = 8% kieskorps
 - 280.000 mogelijke *first voters* voor EP (16+)
 - samen 888.000 onvoorspelbare kiezers

EIU report

Democracy Index 2024

Despite a record election year in 2024—when more than half of the global population went to the polls—EIU’s Democracy Index recorded another democratic decline. The average score fell to 5.17, its lowest since the index began in 2006, down from 5.23 in 2023.

Only 45% of the world’s population lives in a democracy, 39% under authoritarian rule, and 15% in “hybrid regimes” that combine electoral democracy with authoritarian tendencies.

The Democracy Index 2024 provides a detailed analysis of political trends at country, regional and global levels. Drawing on comprehensive data, it examines how growing dissatisfaction with democratic models is driving demand for new forms of political representation and influencing governance, policymaking and the broader operating environment.

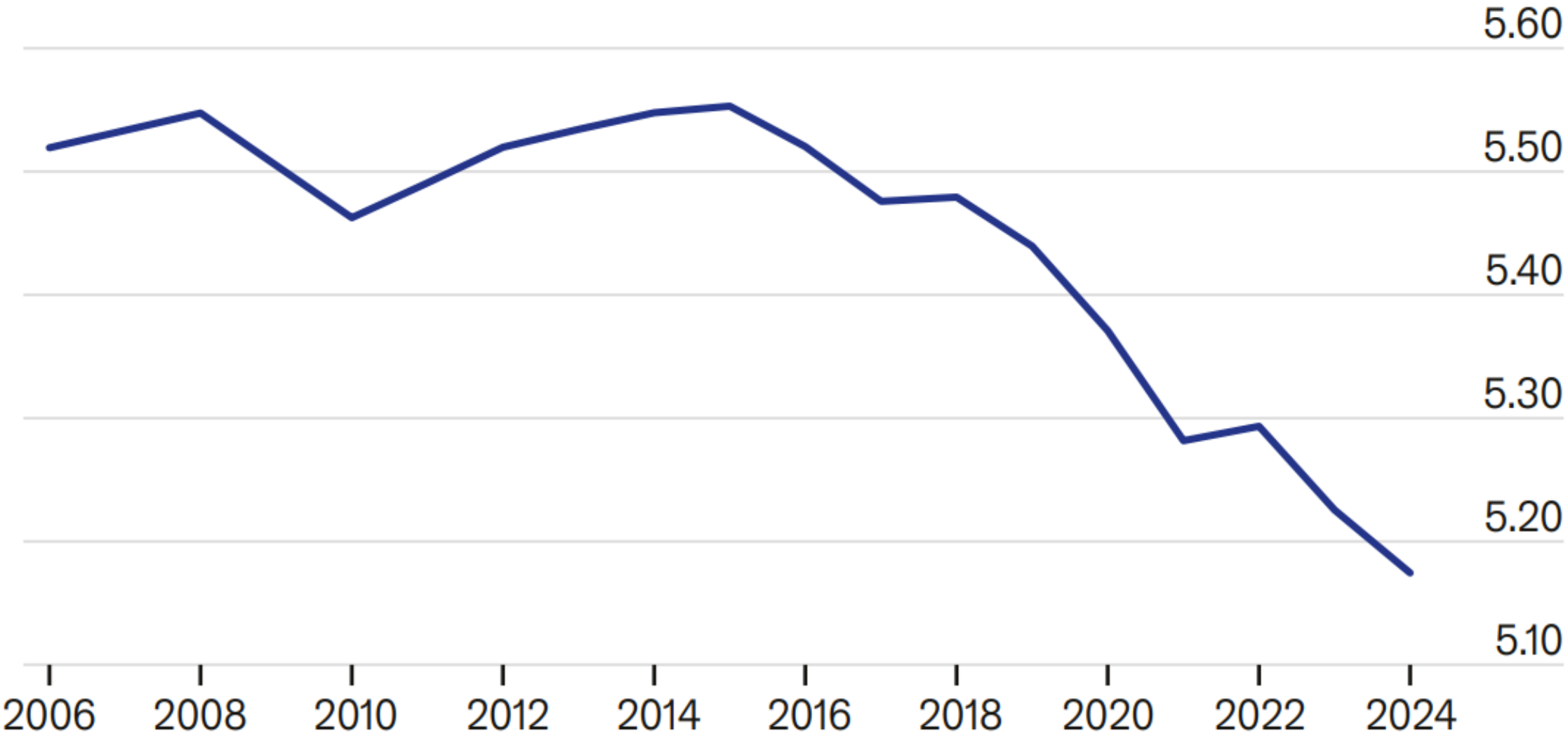

Democracy Index 2024

What's wrong with representative democracy?

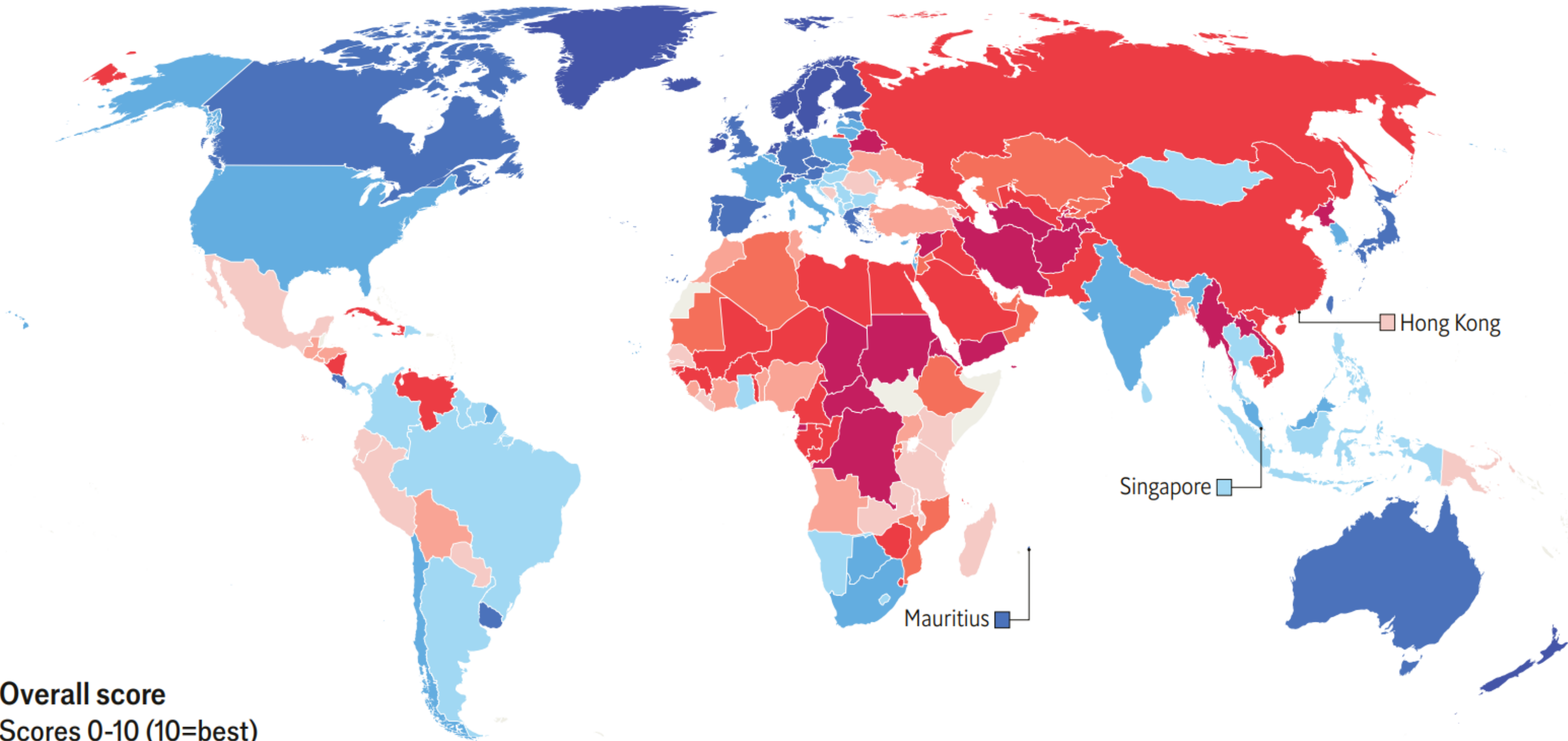
Charting democracy's ups and downs, 2006 to 2024

Global average Democracy Index score out of 10 (10=best)

Source: EIU.

Democracy Index 2024, global map by regime type

Overall score

Scores 0-10 (10=best)

Full democracies

9.0 – 10.0 8.0 – 9.0

Flawed democracies

7.0 – 8.0 6.0 – 7.0

Hybrid regimes

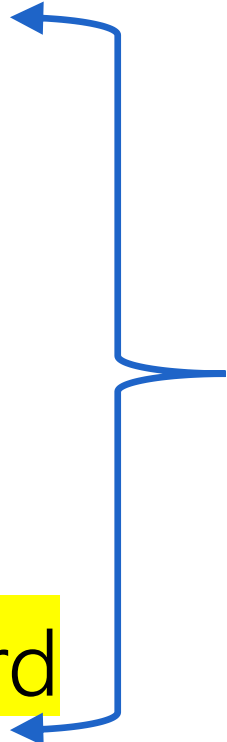
5.0 – 6.0 4.0 – 5.0

Authoritarian regimes

3.0 – 4.0 2.0 – 3.0 0 – 2.0 No data

Source: EIU.

'SUPER'VERKIEZINGSJAAR 2024

- 1999: samenvallend (dioxine)
 - 2000: lokale en provinciale
 - 2003: federale
 - 2004: regionale en Europese
 - 2006: lokale en provinciale
 - 2007: federale
 - 2009: regionale en Europese
 - 2010: federale (vervroegd) 2011: Vlinderakkoord
 - 2012: lokale en provinciale
 - 2014: samenvallend VP/K/EP (Michel I – Bourgeois I)
 - 2018: lokale en provinciale
 - 2019: samenvallend VP/K/EP (De Croo I – Jambon I)
 - 2024: Europese, federale, regionale, lokale, provinciale (+sociale mei)
 - 2029: samenvallend VP/EP - K (?)
 - 2030: lokale en provinciale
-
- 5 fed/reg /10 jaar

VOLATIELE KIEZERS

NETTO VOLATILITEIT 2024: GROTE REGIONALE VERSCHILLEN

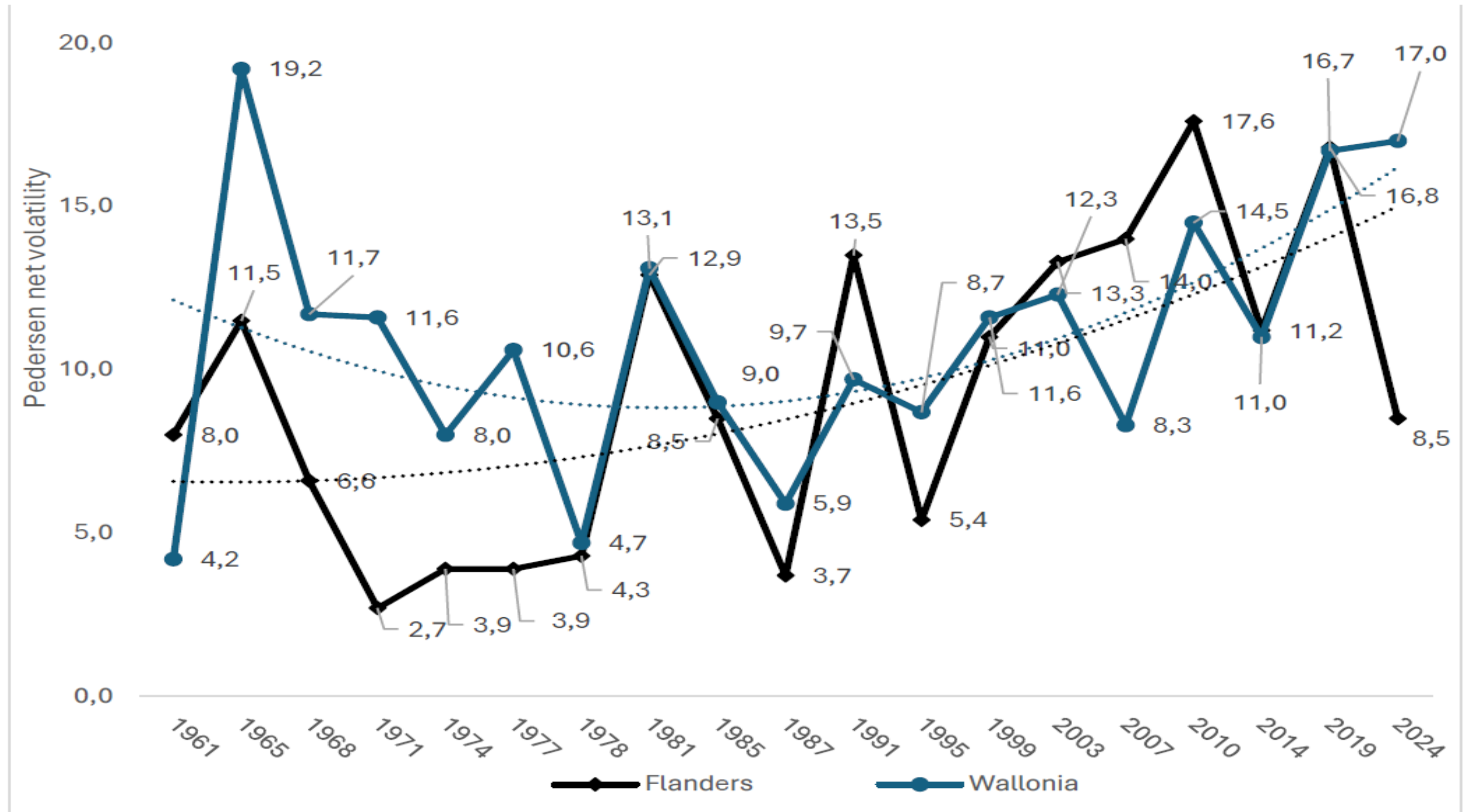
Table 1: Voting percentages Federal Chamber (Flemish provinces) and volatility index, 2019 - 2024. Source: official election results.

Party	2019	2024	Difference
cd&v	14.2%	12.8%	-1.4%
Groen	9.8%	7.5%	-2.3%
N-VA	25.5%	25.6%	-0.1%
Open Vld	13.5%	8.8%	-4.7%
PVDA	5.6%	8.2%	+2.6%
Vooruit	10.8%	13.0%	+2.2%
Vlaams Belang	18.6%	21.8%	+3.2%
Other	1.9%	2.4%	+0.5%
Pedersen volatility index			8.5

Table 2: Voting percentages Federal Chamber (Walloon provinces) and volatility index, 2019 - 2024. Source: official election results.

Party	2019	2024	Difference
MR	20.5%	28.2%	+7.7%
DéFI (FDF)	4.1%	2.4%	-1.7%
Ecolo	14.9%	6.9%	-8.0%
PS	26.1%	22.0%	-4.1%
cdH / Les Engagés	10.7%	20.0%	+9.3%
PP / Chez Nous	3.2%	3.0%	-0.2%
PTB	13.8%	11.6%	-2.2%
Other	6.7%	5.9%	-0.8%
Pedersen volatility index			17.0

NETTO VOLATILITEIT SINDS 1960: 2024 GEEN AARDVERSCHUIVING (ZOALS BV. 2019, 2010)

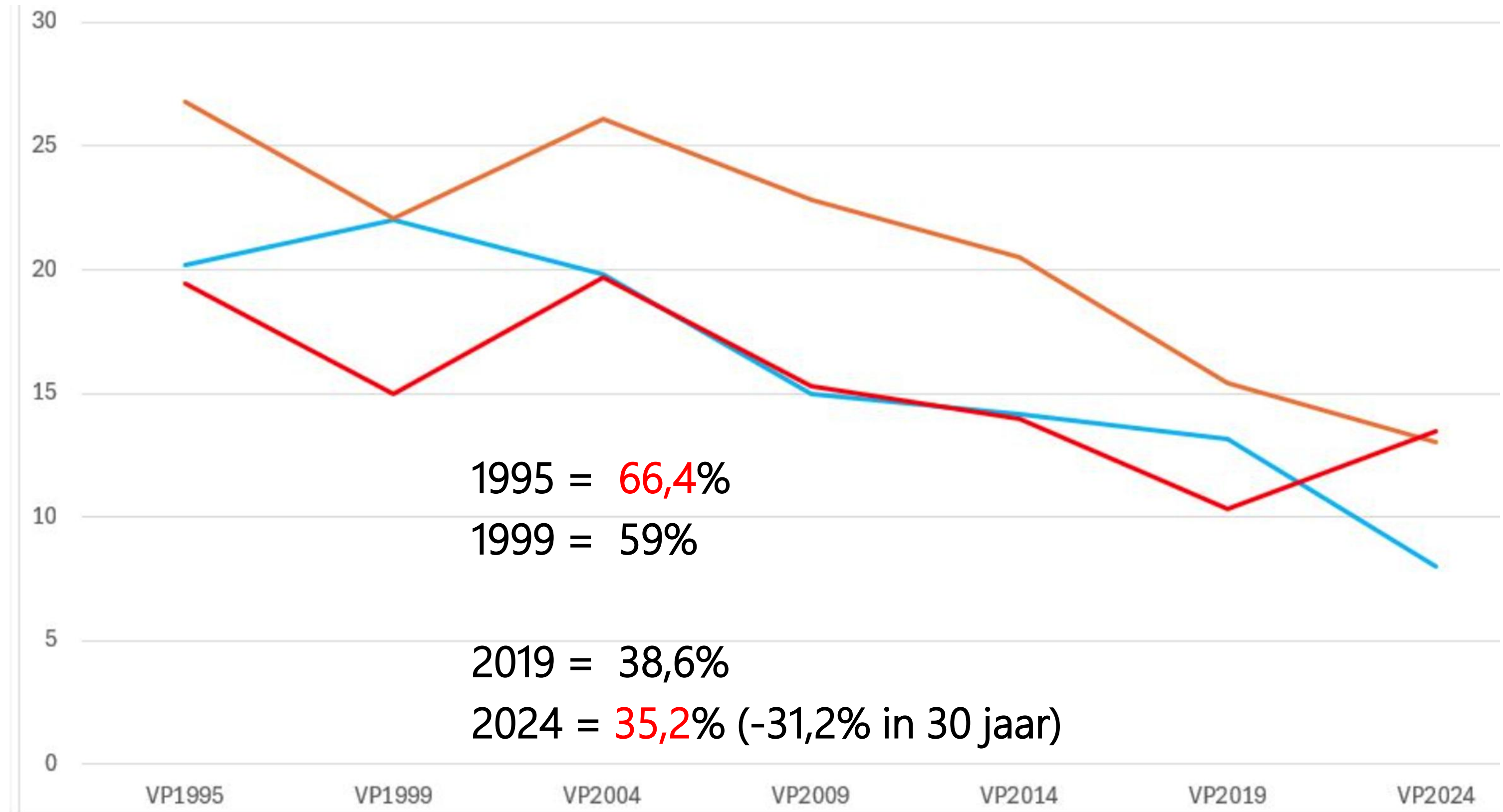

BRUTO VOLATILITEIT

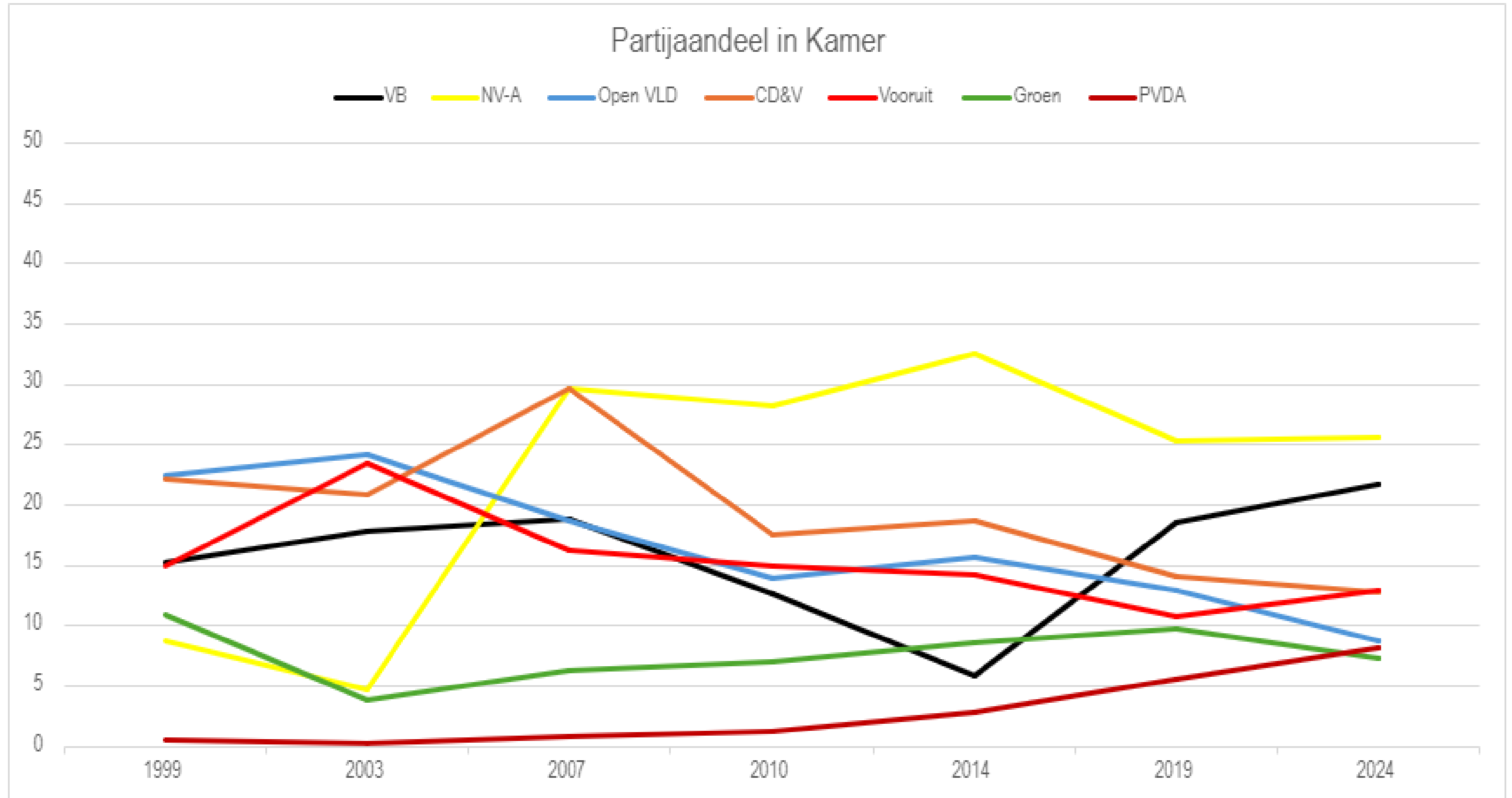
- VL: gemiddeld **38%** van de kiezers (die in 2019 stemden) stemden in 2024 voor een andere partij dan in 2019 (veel hoger dan netto volatiliteit)
- Fr: gemiddeld **44%** stemden in 2024 anders dan in 2019 (bruto volatiliteit niet zo verschillend) van VI (itt netto volatiliteit)
- ter vergelijking: evolutie bruto volatiliteit in Vlaanderen
 - jaren 1980: < 15%
 - jaren 1990: ongeveer 1/3^{de}
 - 2010 – 2014: 41%
 - 2014 – 2019: 32%
 - 2019 – 2024: 38%

VERANDEREND PARTIJLANDSCHAP

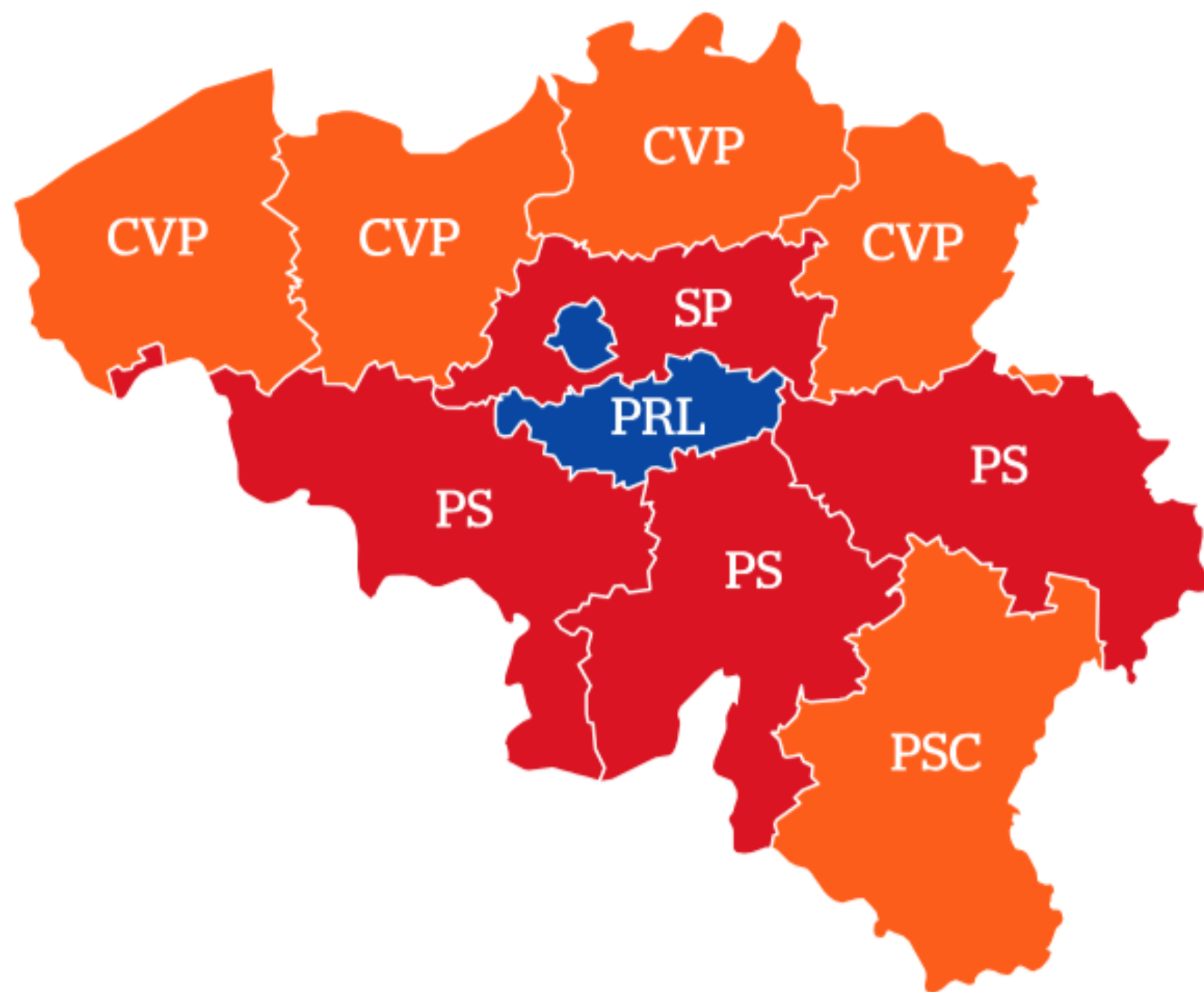
K3 VOORBIJE 20 JAAR VLAAMS PARLEMENT

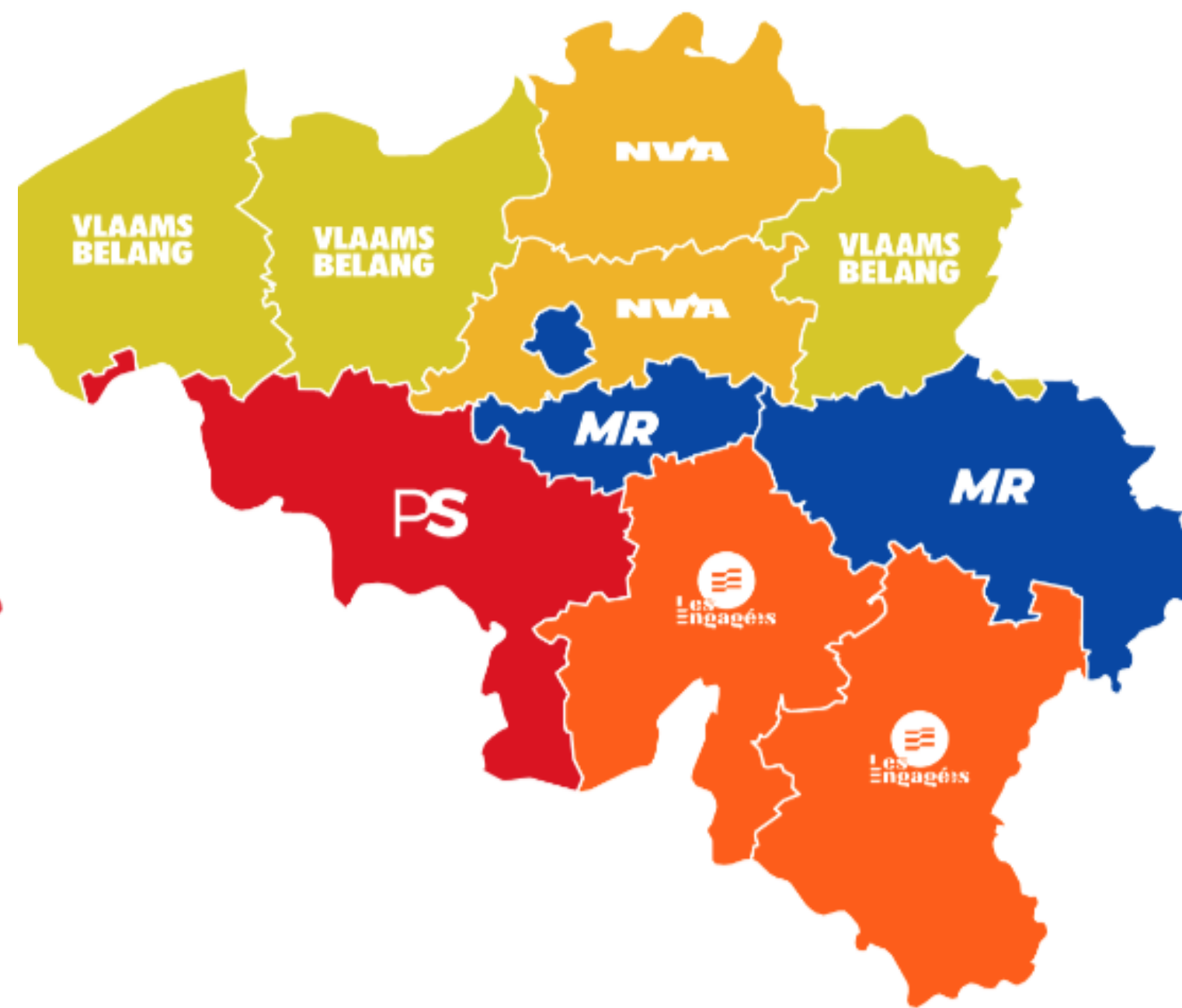
RESULTATEN IN DE KAMER IN DE 21STE EEUW

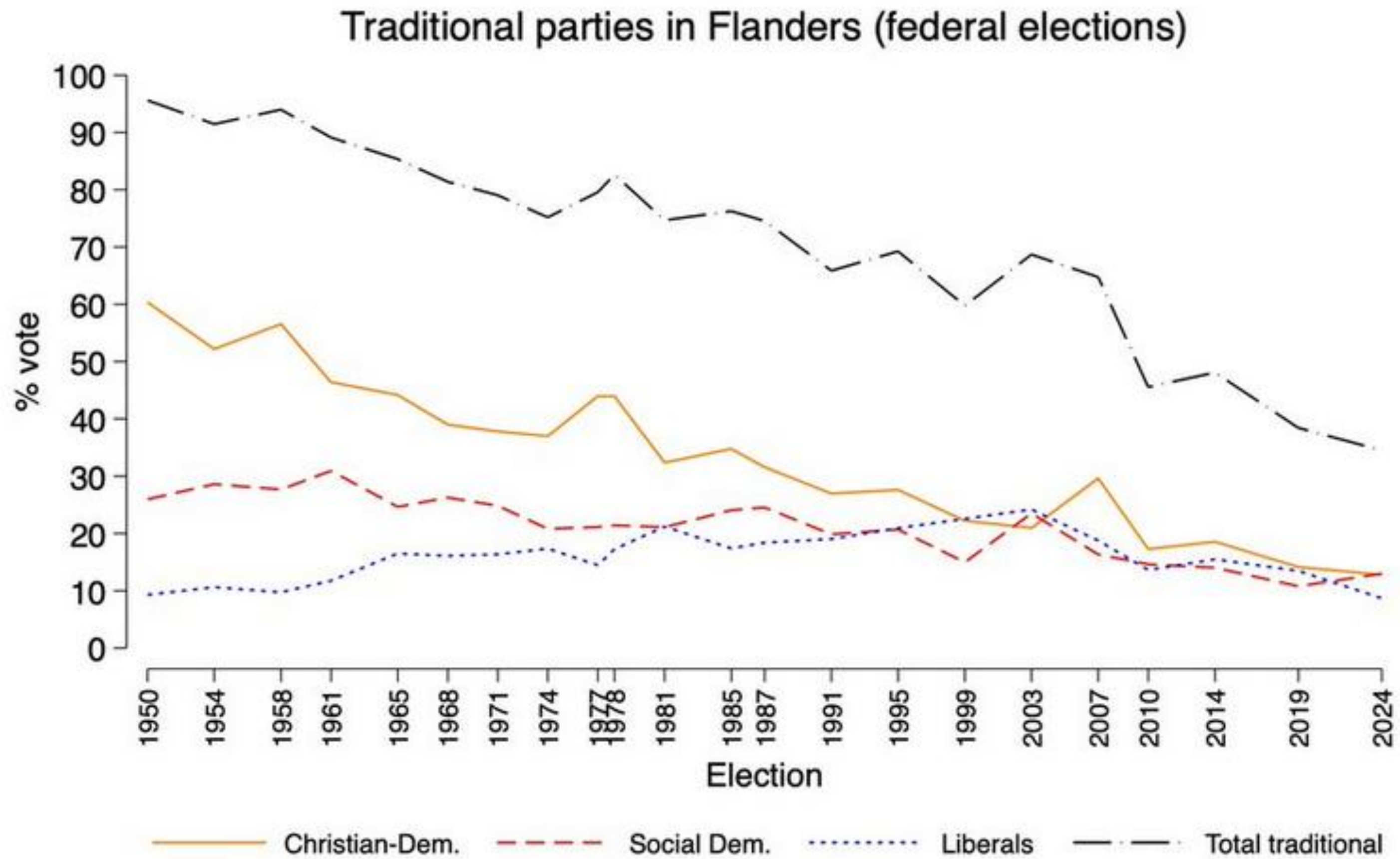
De grootste in 1995
Federaal parlement

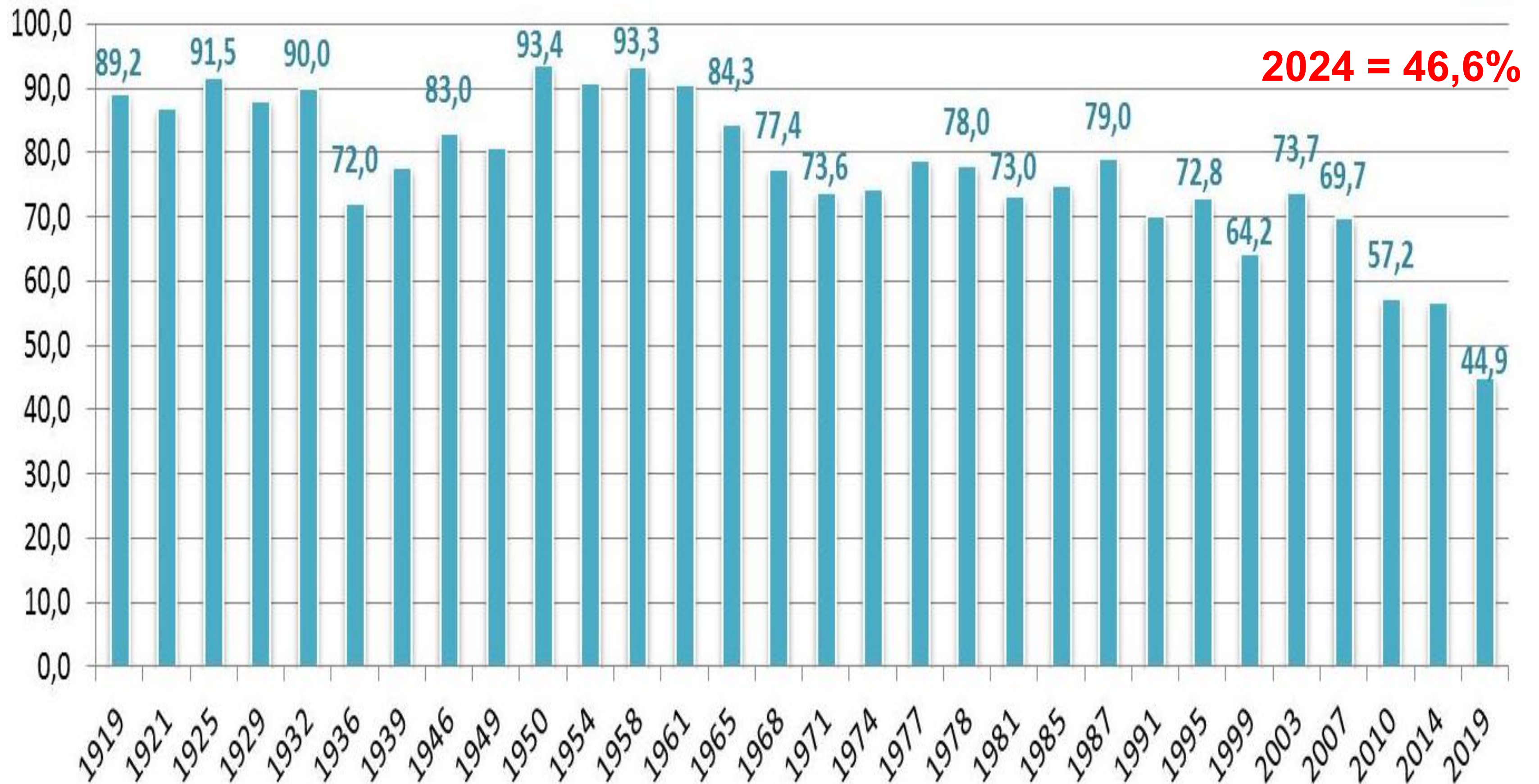
De grootste in 2024
Federaal parlement

K3 VOORBIJE 75 JAAR FEDERAAAL PARLEMENT

EVOLUTIE TRADITIONELE FEDERALE FAMILIES

CFR. FEDERALE FORMATIE

FEDERALE REGERINGSVORMING

- (1) Di Rupo I (541): 13/06/2010 - 06/12/2011
- (2) De Croo I (494): 26/05/2019 - 01/10/2020
- (3) De Wever I (240): 09/06/2024 - 04/02/2025
- (4) Letermé I (194): 10/06/2007 - 20/03/2008 (Verhofstadt III: 21/12/07-20/3/08)
- (5) Martens VIII (148): 13/12/1987 - 09/05/1988
- (6) Michel I (139): 25/05/2014 - 11/10/2014

in de TOP 6: 5 meest recente (2010, 2019, 2024, 2007, 2014)
muv Martens VIII: langste formaties in de laatst 2 decennia
(cfr. klimaatopwarming)

- **fragmentatie**, veel partijen nodig voor een meerderheid
- krimp traditionele partijen, groei **radicale/anderssysteem** partijen
- aantal partijen worden **uitgesloten** = keuze beperkter = meer vetospelers
- soms **communautaire** breuklijn (twee politieke systemen), 2/3de meerderheid
- **gebrek aan kennis** over partijen/netwerk over de taalgrens
- hoge **volatiliteit**, meer concurrentie
- hoge *cost of governing* (besturen = risico, zeker voor kleine partijen)
- dik **regeerakkoord** (georganiseerd wantrouwen)
- zoektocht naar (H en V) **symmetrie**
- elitair politiek systeem = kwetsbaar voor **onderlinge relaties**

MAATSCHAPPELIJKE CONTEXT

EEN EEUW VOL DISRUPTIE

*‘We beleven een van de sombere momenten
sinds de tweede wereldoorlog’*

Alexander De Croo

sinds de eeuwwende:

9.11.2001, *‘war on terror’*, aanslagen in Europese steden, ook in eigen land (2016), bankencrisis (2008), euro- en schuldencrisis (2009), migratie/opvangcrisis (vanaf 2015), klimaatcrisis (2018), coronacrisis (2020), Oekraïne crisis (2022), energiecrisis (2022), oorlog in Gaza (2023), handelsoorlog door Trump (2025), besparingen en hervormingen, ...

veel van die crisissen bedreigden ons leven of onze manier van leven
vaak kan de overheid onvoldoende bescherming bieden

- 'wicked problems'
- glocalisering, Europeanisering
- federaal ontmanteld, Vlaams verkokerd, fusies gemeenten?
- ontzuiling, individualisering
- flexibilisering, 'op maat'
- vergrijzing, verkleuring
- sociale media, AI, 24/7 nieuwseconomie
- andere participatievormen, hoger opleidingsniveau
- meer wantrouwen en polarisatie
- hogere turnover in de politiek

CONTINUE ONRUST EN STRESS

bij kiezers: (veeleisend, kritischer)

onzekerheid, angst, onbehagen

hoge verwachtingen en laag vertrouwen in de politiek

bij politici: (overpromising, underdelivering)

crisis als het nieuwe normaal

onder grote druk, beperkte middelen en instrumenten:

leveringsprobleem t.a.v. veeleisende kiezers

centrumpartijen nerveus, flankpartijen groeien

CONCLUSIE